

Oponentský posudok na habilitačnú prácu

Názov práce: Studies on the Christology of John's Gospel

Autor práce: ThDr. Juraj Feník, PhD.

Oponent: doc. Jozef Tiňo, PhD

Aktuálnosť témy a metóda spracovania

Autor habilitačnej práce sa Jánovým evanjeliom zaoberá systematicky už dlhšiu dobu a má z tejto oblasti publikované zahraničné články v prestížnych periodikách. Ako píše v úvodnom abstrakte k práci, ide o prezentáciu dosiaľ nepublikovaných štyroch exegetických štúdií založených na synchronnej analýze textu Jánovho evanjelia s tým, že pozornosť sa zameriava na kristologické motívy, ktoré v odbornej literatúre zatiaľ „neboli predmetom cieleného vedeckého záujmu“.

Prvá kapitola je štúdiom kristologického rozmeru povolania Petra v Jn 1,40-42, druhá kapitola študuje implicitnú pastiersku symboliku v perikopách, kde sa téma pastierstva explicitne neobjavuje, tretia kapitola interpretuje scénu umývania nôh v Jn 13 ako paralelu k premeneniu na vrchu Tábor u synoptikov a napokon, štvrtá kapitola, je štúdiom symboliky pozície státia ako vzkriesenia a pozície sedenia ako kráľovskej hodnosti Ježiša v Jn.

Z formálneho hľadiska sa dá práci vytknúť, že čitateľovi neľahčuje sledovanie argumentácie, nakoľko neobsahuje citácie analyzovaných biblických textov. Pasáže menšieho rozsahu obvykle bývajú v odborných článkoch uvedené pre lepšiu čitateľnosť. To je prípad biblických pasáží v druhej až štvrtej kapitole ktoré obsahujú jeden alebo len niekoľko veršov, čo by umožňovalo ich odcitovať na začiatku relevantnej podkapitoly. Bolo by tiež želateľné, aby boli tieto biblické citácie doplnené o grécke výrazy, ktoré sú kľúčové pre rozbor textu, poprípade aby bol uvedený celý grécky text popri preklade.

Práca je po obsahovej stránke výsledkom odbornej reflexie autora po naštudovaní úctyhodného množstva kvalitnej odbornej literatúry vo viacerých jazykoch, predovšetkým v angličtine. Z metodologického hľadiska však pred čitateľom vystáva otázka týkajúca sa základného prístupu autora práce k textu evanjelia. Nie je celkom jasné, či je jeho úmyslom hľadať v symbolike textu úmysel autora evanjelia, alebo ide o tzv. *reader-response literary criticism* ktorý pracuje s funkcionálnym modelom v prístupe k literárnemu textu, kde ho čitateľ na základe svojho vnímania dotvára. Prvý zmienený prístup sa dá vypožorovať napr. pri exegéze symboliky pozície státia a sedenia v kap. 3. Na s. 62 autor píše: „John utilizes the anthropological symbol of sitting to underline a central theme developed more fully in the passion narrative – Jesus' kingship“. Druhý prístup by naznačovala predovšetkým kapitola venujúca sa premeneniu Ježiša na hore Tábor. Ide najmä o sekciu 4 kde je zmienené dielo Georga Aicheleho a Richarda Walsha (s.56, pozn. 147), ako aj o súvislosť premenenia na hore Tábor s Ovídiiovými *Metamorfózami*, Hómerskou tradíciou, kde bohovia v ľudskej podobe prišli skúšať pohostinnosť občanov miest a napokon s Kafkovou poviedkou *Premena* (s. 57).

Pre účel diskusie pri obhajobe práce by som ostal pri téme premenenia. Podľa autora práce má transfigurácia Ježiša u synoptikov antitetickú paralelu v umývaní nôh v Jn, kde je Ježiš transformovaný na sluhu (s. 45). Argumentácia vedie cez Flp 2,7 kde sa hovorí, že Ježiš Kristus vzal na seba podobu (*morfē*) sluhu čo je u Jána tematicky spracované v perikope umývania nôh. Zatiaľ čo Ježiš nikdy neprestal mať štatút Boha, vzal na seba vonkajšiu podobu sluhu, čo vyjadruje zmenu vonkajšieho zjavu, nie identity (s. 55). Teologicky by sa tomu dalo oponovať v zmysle Jánovej polemiky s doketistami a položiť otázku, či *morfē* sluhu v Jn nepatrí bytostnejšie k Ježišovej ľudskej prirodzenosti, ktorá je v Jn a 1-2 Jn kľúčová (porov. Jn 6,53-56; 1 Jn 4,2-3).

Zmienené vnímanie premeny vonkajšieho zjavu je autorom práce preferované aj v synoptických pasážach o premenení na hore Tábor. Podopiera to biblickým prekladom New Living Translation, kde je relevantná pasáž preložená: „Jesus' appearance was transformed“, takže subjektom slovesa *premeniť* je Ježišov zjav, nie on sám (s. 44). Otázka je, či je tento prístup obhájiteľný a či ide o správny preklad. Rozhodne tu chýba filologická diskusia k problému, ktorá by potvrdila tento názor. Prosím habilitanta aby sa k tejto veci aspoň stručne vyjadril.

Otázka: Nejde pri premenení o dočasnú transformáciu (*allassō*) telesného tela (*sōma psychikon*) na oslávené telo (*sōma pneumatikon*) o ktorom hovorí Pavol v súvislosti so vzkriesením (1Kor 15,44.51-52) a ak áno, dá sa v takom prípade hovoriť len o vonkajšom premenení?

Pri vnímaní množstva symbolických pojmov ktoré habilitant nachádza v Jn vystáva otázka motivácie pre tento spôsob prezentácie evanjelia ako aj s tým spojená otázka zamýšľaného čitateľského / poslucháčskeho okruhu. Dalo by sa o tom niečo bližšie povedať?

Záver

Habilitačná práca je spracovaná na dobrej odbornej úrovni a po úspešnej obhajobe bude dostatočným podkladom pre udelenie vedecko-pedagogického titulu „docent“.